

May 1, 2002

SECTION: de Verdieping; Pg. 15

LENGTH: 1568 words

HEADLINE: Waar blijft de vierde man? ; Vrijwillig

BYLINE: ELLEN DE VRIES

BODY:

De vrijwillige brandweer in Twente ging voorheen vooral van feestje naar feestje. En als er brand was werd simpelweg de waterspuit op het pand gezet totdat de tv naar buiten kwam drijven, tegenwoordig is het korps geprofessionaliseerd. De vrijwilligers oefenen drie avonden per week met het handboek voor chemische stoffen en in het aanbrengen van een nekkraag. Steeds meer mensen kiezen voor een andere hobby.

'Heeft u Trix gezien?', vraagt de man verdwaasd. Aan zijn arm bengelt een hondenriem. Maar de brandweermannen hebben geen tijd. Ze sjoorren een corpulente man uit een brandend pand, tillen hem op een smalle brandcard en hollen richting gewondennest. De verpleger dekt bloed van de slapen en dient zuurstof toe.

Op steenworp afstand ligt een dodelijk slachtoffer, afgedekt met een grauwwollen deken. Overal zwaailichten. Maar geen spoor van een schroeilucht. Geen loeiende sirene te horen. Het is dan ook een oefening, verklaart Ron Poot (45), hoofd afdeling Opleidingen van de Regionale Brandweer Twente. 'Het komt aan op goed communiceren, onderling en met de geneeskundige dienst.'

Als het laatste denkbeeldige vuur is gedoofd, wordt geevalueerd in de Almelose brandweerkazerne. De vrijwilligers van de brandweerkorpsen Losser, Ootmarsum, Weerselo en Oldenzaal en de regionale geneeskundige diensten schuiven aan lange tafels aan. Er worden colaatjes geschonken; men is tevreden. Eigenlijk zou de politie ook moeten deelnemen, meent Poot. 'Volgend jaar, de politie kent niet zo'n oefencultuur.'

De schrik zit er goed in bij de overheid na Enschede en Volendam. Voor 2004 moeten geneeskundige diensten, brandweer en politie -de witte, rode en blauwe sector- samenwerken in veiligheidsregio's met een centrale meldkamer. Er is extra geld beschikbaar gesteld voor oefeningen. De Twentse brandweer liet zich dat geen twee keer zeggen. Behalve vandaag werden begin dit jaar al -naar Zweeds voorbeeld- realistische brandoefeningen gehouden in Deldenerbroek. Tamelijk nieuw in Nederland, deze hittetraining met heus vuur.

Op de vraag 'Wat wil je worden?' glunderden knaapjes in vroeger dagen steevast: brandweerman. Niet meer. Ondanks een imagoverbeterende campagne en verwoede pogingen van overheidswege om allochtonen en vrouwen te werven, dreigt

Waar blijft de vierde man? ;Vrijwillig Trouw May 1, 2002

een tekort. Gerrit Kromhof (43), beroepsbrandweer en pr-man bij de Almelo brandweer, zucht. Op de laatste advertentie reageerden slechts twee vrijwilligers. 'We kunnen er zo tien gebruiken.'

Overdag is zijn kazerne bemand door beroeps, na vijven treden de vrijwilligers aan die samen met de dienstdoende beroeps uitrukken. Almelo telt 16 beroeps en 55 vrijwillige brandweermannen. Ook Jan Oolbekking (39), verwoed verzamelaar van brandweerauto-miniatuurtjes en al elf jaar vrijwilliger, constateert een tekort aan vrijwilligers in Almelo. Elke uitrukploeg bestaat minimaal uit zes personen: de chauffeur, de bevelvoerder en vier brandweermannen. Normaliter worden er een of twee extra brandweermannen opgeroepen. Als de vierde man arriveert, is het wegwezen. Wie het eerst komt, wie het eerst maalt.

Maar sinds er geen reserves meer zijn en de opgeroepen manschappen stilstaan voor het rode licht is het vaak wachten op de vierde man. De werkgroep 'Henig an' (Rustig aan) probeert een oplossing te vinden voor dit verkeersprobleem. Misschien moeten we auto's van de brandweermannen met een zender uitrusten die reageert op verkeerslichten, oppert Kromhof.

Gemiddeld anderhalve keer per dag trekt de brandweer erop uit. Kleine brandjes nemen als gevolg van preventie en betere voorlichting af; branden worden groter en gecompliceerder. Maar loos alarm komt ook voor: een verstrooide senior die pal onder de rookmelder een sigaartje rookt.

Dat men binnen een straal van drie minuten afstand van de kazerne moet wonen, maakt de spoeling dun. Menig Almeloer werkt bovendien buiten de woonplaats en daarbij komt dat niet elke werkgever even gecharmeerd is van dit soort vrijwilligersactiviteiten van zijn employe: 'De hele nacht blussen en dan zeker de volgende ochtend zitten slapen op kantoor!'

Ook is de herinnering aan de ramp in Enschede nog vers, weet Kromhof: 'Men is bang'. Alle Twentse brandweermannen waren twee jaar terug present. Jan Oolbekking stak net gezellig de barbecue aan toen het vuurwerk in Enschede losknalde. Het is de andere kant van de medaille, vindt hij. 'Ik ben bij de vrijwillige brandweer omdat ik voor de burger wil klaarstaan in tijden van nood.'

Toch lijkt het er vooral op dat de hedendaagse stedeling weinig zin heeft zoveel vrije tijd op te offeren. De vrijwillige brandweer doet niet onder voor de beroepskracht: fysieke en scholingseisen zijn gelijk. De opleiding tot brandmeester -de hoogste rang bij de vrijwilligers- telt zo'n 900 lessen, verspreid over een aantal jaren. Daarnaast zijn er de wekelijkse oefeningen, de oefeningen in regionaal verband, straks ook nog de gezamenlijke 'rood-wit-blauw'-oefeningen en de piketdiensten. Bovendien is de vrijwillige brandweer in Almelo verplicht tot een specialisatie: duiken, pompbediening of hulpverlening.

Oolbekking, die als klein jongetje al bij elke brand vooraan stond, knikt: 'Ja, je moet echt een beetje gek zijn om bij de vrijwillige brandweer te gaan.' De mentaliteit in de stad is anders: individualistischer dan in het dorp, analyseert Kromhof. 'Daar is nog saamhorigheid.'

Arnold Meijerink (52), timmerman en brandmeester van brandweerkorps Losser,

beaamt dat: 'Geen feest of de brandweer wordt uitgenodigd'. Minder vrolijk is de ontvangst overigens wanneer de brandweer controleert of het etablissement brandveilig is. Daar wordt sinds Volendam streng op gelet. Vorig carnaval is deze taak toch liever uitbesteed aan een naburig corps: daar nekt zich de saamhorigheid. Toch volgen de dorpelingen doorgaans braaf de bevelen op. Ook gemeenteambtenaren verwijderden op gezag van de brandweer onmiddellijk feestelijke, maar o zo vlambare, ballonnen.

Meijerink is al dertig jaar bij de vrijwillige brandweer. Van vader op zoon wordt in Losser de brandspuit doorgegeven. Meijerink memoreert: 'Vroeger was het meer een gezelligheidsclub. De middenstand en het gemeentelijk ambtenarenapparaat zaten bij de vrijwillige brandweer. Een keer per maand oefenen, en na afloop een borreltje. Je had ook geen adembescherming. Je zette de brandspuit op het huis, net zolang tot de tv bij wijze van spreken door het raam naar buiten kwam drijven. Nu gaat de brandweer in brandwerende pakken naar binnen. Voor een chemische brand zijn er speciale pakken. Had je vroeger te maken met benzine of petroleum, nu zijn er talloze chemische materialen, de vraag is waarmee blus je dan?'

En wat doe je als er chemische drugs in het spel zijn, vult zijn collega hoofd brandwacht Domenico Poddi (32) aan. Gemiddeld zijn Poddi en Meijerink toch zo'n twee tot drie avonden in de week kwijt aan oefening en bijscholing. In Losser hebben alle 40 vrijwilligers (bijgestaan door drie beroeps) bovendien 24 uur per dag dienst. De pieper ligt altijd op het nachtkastje.

Er wordt 100 keer per jaar uitgerukt. De mooiste brand is die waarbij geen slachtoffers vallen, meent Poddi. 'Een grote brand op de tweede verdieping waarbij je met een ademluchtmasker op naar binnen moet via de hoogwerker; een brand waarbij je al het geleerde in de praktijk kunt brengen. Je bloed kookt en dan is het naderhand sterke verhalen vertellen in de kazerne. Die kick is moeilijk aan een buitenstaander uit te leggen.'

In Losser heeft de brandweer er nog een unieke taak bij. Omdat de ambulance vaak niet op tijd uit Oldenzaal arriveert, is de brandweer meestal als eerste bij auto-ongevallen met beklemming. Zuurstof toedienen, het slachtoffer op een wervelplank leggen om wervelletsel te voorkomen, een nekkraag omleggen... De Losserse brandweer draait er de hand niet meer voor om sinds de cursus 'levensreddende handelingen' en de trainingen 'first responder' en 'slachtoffermanager'. Meijerink en Poddi hebben het geleerde al vier keer met succes in praktijk kunnen brengen, vertellen ze trots. De eerste perfect aangebrachte nekkraag was bij man die zichzelf ('Je leest het wel eens, maar het gebeurt echt') van een boomtak had gezaagd.

In het verleden maakten Meijerink en Poddi zich kwaad over het gebrekkig functioneren van de regionale ambulancedienst. Nu zijn er plannen voor samenwerking met de dichterbijgelegen Duitse ambulancedienst. Van een tekort aan vrijwilligers heeft Losser geen last, maar op meer taken zit het korps Losser ook niet te wachten, zegt Poddi. Meijerink: 'Hoe meer taken, hoe groter de belasting. Elke taak moet geoefend en bijgehouden worden'.

In Almelo zint men ondertussen op een list. Misschien moet er kinderopvang geregeld worden om moeders te werven, peinst Kromhof. Het huidige korps telt twee vrouwen en een allochtoon. Oolbekking geloof niet dat er een stoere brandweermannencultuur is die afschrikt. De brandweer moet meer reclame voor

zichzelf maken, denkt Kromhof. 'We slaan onszelf te weinig op de borst.' Een optie om het tekort aan vrijwilligers op te lossen op de lange termijn is de invoering van de betaalde halftime vrijwilligers.

Toch vat Oolbekking het niet: 'Onvoorstelbaar dat niemand bij de brandweer wil. Bij elke brand sterft het van het volk; meestal lopen de kijkers in de weg.'

FOTO PETER BLOK/HH

Branden ; Hulpverlening ; Reddingswezen ; Rampen en Ongevallen

LANGUAGE: DUTCH

LOAD-DATE: May 12, 2003